

ИЗВЪНПОЛИТИЧЕСКИ МОТИВИ, ОПРЕДЕЛЯЩИ ПОДКРЕПА НА ПОЛИТИЧЕСКИ ИЗБОРИ

Люба Спасова
БАН, ИИОЗ, докторант

Резюме

Липсата на зависимост между политическите действия и техния резултат, от една страна, и от друга – намерението за подкрепа на избори, изразено от гражданите, говорят за това, че върху избора на гласуващите влияят фактори и мотиви, външни на политическото поле. Трите мотива, които резултатите от изследването на симптоматичния случай Дупница ми позволяват да дефинирам, са: сделка и печалба, дълг и благодарност, зависимост и страх. Тези мотиви определят не само единичния акт на гласуване, но и цялостното отношение към претендентите и техните политически и други действия, превръщайки го в крайна сметка в отношение към самия себе си, в част от Аз-образа и собствената идентификация. Затова и не са изненадващи различните дефиниции, които опонентите и привържениците дават на едни и същи действия – защото това са действията, които са ги превърнали в опоненти и привърженици.

Ключови думи: избори, мотиви, местна власт, отклонения.

Summary

The lack of correlation between political actions and their outcome, on one hand, and the intention to support the contestants expressed by citizens, on another, suggests that factors and motives external to the political field determine the choice of voters. The three motives that the results of the symptomatic case study of „The model of Dupnitsa” allows me to define are: transaction and profit, debt and gratitude, dependence and fear. These motives determine not only the single act of voting, but also the overall attitude towards the contestants and their political and other actions, making it an attitude towards oneself, a part of the self-image and self-identification. Therefore it is not surprising the different definitions that are given by opponents and supporters to the same actions – because these are the same actions that have turned them into supporters and opponents.

Key words: elections, motives, local government, deviations.

Прието е да се смята, че хората избират кой да ги представлява, водейки се от това кой кандидат би защитава най-успешно техните интереси – защото е най-

близо до тях по политическите си убеждения, по социалния си статус, защото е най-кадърен, честен и пр. Прието е да се смята, че хората гласуват, за да изберат кой да ги представлява. Това схващане е определящо за политическия дискурс – за теоретичните текстове, за вестникарските статии, за начините на провеждане на кампаниите и на изявите на политиците. В действителност не е точно така. Съществува един втори план, зад кулисите (ако си послужим с театралните термини на Ървинг Гофман), където мотивите за подкрепа на кандидат не идват от политическото поле, и където, далеч от камерите и сцените, протича агитация от съвсем друг тип.

Ще представя част от изследването си върху един случай, в който местата на фасадата и задкулисието са разменени, а извънполитическите мотиви могат да бъдат лесно идентифицирани.

„Моделът Дупница”

След местните избори през 2007 г. в Дупница, спечелени от независимия кандидат Атанас Янев – човек, който се ползва с добро име и авторитет сред съгражданините си, към кметската институция е учреден консултативен съвет, в който са показани да участват десетки изтъкнати граждани. Сред тях са и Пламен Галев и Ангел Христов, по-известни като „братя Галеви” – противоречиви фигури, наричани „феодали”, „благодетели”, „мутри”. Така те легитимно влизат в общината и участват (според официалната версия), или определят (според болшинството граждани) вземането на управленските решения.

През 2008 г. Пламен Галев, а по-късно и Ангел Христов, са арестувани и след шест месеца срещу тях е внесено обвинение за организиране и, съответно, участие в престъпна група за изнудване и рекет.

Като независим кандидат за депутат през 2009 г. Пламен Галев получава 22,06% от мажоритарния вот – най-високият резултат за независим кандидат в страната. И това не е единичен феномен – подкрепата за братята, демонстрирана на митинги и в подписки, е традиционно висока.

Резултати от моето изследване

То е проведено в периода 22 август – 12 септември 2011 г. в гр. Дупница с две серии от дълбочинни интервюта:

1. с граждани (типологична извадка по пол, възраст образование) – реализирани са 65 интервюта (първоначално предвидени – 45);
2. с политици и журналисти – интервюирани са кмета Атанас Янев, председателя на Общинския съвет – Явор Тодоров, бившия кмет Първан Дангов; журналистите отказаха да бъдат интервюирани.

Не се наблюдават значими различия в изразеното отношение към Галеви и намерението за гласуване според пола и възрастта на гражданите. Разлика в разпределението има по степен на завършено образование и според работодател (вж. Приложение, гр. 1 и 2). Степента на завършено образование и одобрението за Галеви се намират в обратна зависимост – т.е. колкото по-ниско е образованието, толкова

ва повече броят на привържениците расте. Разпределението по работодател показва любопитна зависимост, която ще обясня по-нататък в текста: никой от заетите в общината не демонстрира негативно отношение спрямо братя Галеви, нито твърдо намерение да не ги подкрепи на избори.

Групите на привържениците и противниците на братя Галеви сред интервюираните¹ са еднакви – 45% биха подкрепили Галеви или техен кандидат; 45% – не биха ги подкрепили, а останалите 10% не са решили все още (гр. 3). Няма зависимост между изразеното намерение за подкрепа/неподкрепа и отношението към промените в града или начина, по който те се отразяват на живота на хората (гр. 4а и 4б). Такава зависимост би следвало да се очаква. Липсата ѝ говори, че нещо друго, а не направеното в предишния кметски мандат в действителност определя отношението на гражданите към Пламен Галев и Ангел Христов.

Преди да премина към съществените – извънполитически – мотиви, накратко ще маркирам политическите, за да отбележа още един интересен момент. Мотивите на привържениците са:

1. инфраструктурата на града се подобрява – построени са градски парк, улици, автогара; градът е осветен, чист, озеленен;
2. има яснота – вижда се къде се влагат средствата;
3. компетентност.

Мотивите на опонентите са коренно противоположни, макар и свързани със същите неща:

1. липсва яснота и прозрачност – не е ясно кой как решава и дали това е най-доброто решение; общината е натрупала огромни дългове, които предстои да бъдат връщани и не е ясно къде са били похарчени;
2. инфраструктурата запада – градът в последната година е запуснат, полагат се грижи само за парка, ремонтите не се довършват;
3. некомпетентност.

Тази огледалност е съществена характеристика на аргументацията, която се открива не само тук, но и при извънполитическите мотиви, а също и в асоциациите и именуването. Например, привържениците на Галеви ги наричат „добри момчета“, „активни момчета“, а техните опоненти – „разбойници“, „търтеи“. Почти за всяко нещо, казано от някой от интервюираните, може да се намери противоположното, казано от друг.

Тук обаче огледалността поразява още повече, защото се предполага, че този тип мотиви са изцяло рационални. Всъщност, оказва се, те са по-скоро рационализация на вече съществуващо отношение и представляват последица от налагането на логиката му върху превърнатите във второстепенни доводи. Защото всички тези неща са обективни факти: в сравнение с предишни периоди, през последния мандат се наблюдава позитивно развитие на града, най-вече подобряване на инфраструктурата и чистотата, но пък пикът е бил преди две години, т.е. в последната година има спад; има яснота по отношение на това къде отиват парите от бюджета, тъй като проектите, по които се работи, са така подбрани, че фокусират общественото внимание и работата по тях е лесно видима, но пък не е ясно как точно се взимат решенията и кой стои зад фирмите, избрани за подизпълнители. Въпросът е как хората избират коя част от обективните факти да превърнат в своя субективна истина.

Отговорът е, парадоксално, че те всъщност не избират, не и сега. Изборът е изместен назад във времето до момента, в който се е оформило отношението към (често като последица от отношението със – гр. 5 и 6) братя Галеви²; решението дали най-общо ги харесват/оправдават/идеализират е взето тогава и не се преразглежда всеки път. Фактите, които поддържат това решение и затова го засилват, се приемат. Обратно, фактите, които го разклащат, се отхвърлят като несъществени или дори несъществуващи, защото биха предизвикали когнитивен дисонанс³. Шестима от привържениците на братя Галеви ми казаха, че е позитивно това, че общината има дългове, а четирима – че това не е вярно; тринадесет ми казаха, че те не заслужават присъдите, които са получили, осем – че това е нещо маловажно, а трима се наложи да убеждавам, че такива присъди съществуват.

За разберем логиката зад тези рационализации, нека разгледаме определящите, но често изтласкани мотиви, които макар и предизвикани от действия на агенти в полето на политиката⁴ и връщащи се в него като решения, излизат от рамките на това поле поради самата си същност.

Сделка и печалба

Печалбата е мотив от икономическото поле, който по никакъв начин не се доближава и не може да се сведе (или обратно) до дихотомията „свои-врагове”, която определя действията и решенията в политиката (по Карл Шмит).

С натрупването на избран опит, от символно маскираното като предизборно подпомагане на електората раздаване на храна през 90-те години, се обособиха две форми на сделки с вота: 1) бартер, т.е. опосредствано чрез продукти и услуги, по време на мандата, и 2) купуване – заплащане за гласуване в полза на съответния кандидат по време на изборите.

Сделките с гласове стават все по-открито и масово явление, доколкото илюзията на политическата игра изчезва за все повече хора (при нас), а паралелно икономическата сфера придобива все по-голямо значение (повсеместно). Те имат всички особености на нормална сделка от икономическото поле – търсят максимална печалба, опосредени са от стоки, т.е. липсва лично отношение и емоция, ограничени са във времето и като правило са еднократни.

В изследването, което проведех, като обяснение за високия резултат на парламентарните избори през 2009 г., купуване и бартер на гласове се споменават в 7 (10%) от интервютата. Интервюираните, които изтъкват това обяснение, не са симпатизанти на Галеви; при това цитираните случаи са ясно дефинирани като осъдително поведение на другите. Само в едно интервю получих отговор, че някой лично би се съгласил да гласува заради печалба⁵. За мен обаче купените гласове не са толкова съществен проблем на фона на другите две явления, които ще разгледам подробно по-долу, не само поради в пъти по-ниските числа в сравнение с други резултати от изследвания на готовността за продаване на гласа⁶, а заради следните причини:

1. тъй като всички участници в изборите купуват, купеният вот се разпределя към различните участници и изкривява резултатите във всички възможни посоки;

2. купуването и продаването на гласове е еднократен акт – то води след себе си дългосрочни последици, но не и обвързаности; т.е. изкривяването на резултатите в определена посока не е тенденция.

За разлика от купуването, дългът и зависимостта не действат случайно и изкривяват резултатите само в една посока, при това не само веднъж, а постоянно. Много е вероятно именно това да е и причината за ниските нива на гласуването като сделка в Дупница.

Дълг и благодарност

Когато привържениците на Галеви споменават някакви материални стимули, те ги наричат „помощ”. Говорят за тях единствено в контекста на личностни качества, близост и емоционална връзка. Това не е безлична сделка, а човешко отношение между хора в пряк контакт. С него не се цели непременно извличане на изгода. Освен това то като правило остава неравностойно. Именно тази неравностойност предизвиква дълг, който впоследствие гражданите решават (това е изключително важно, тъй като в повечето случаи е единствената разлика между зависимостта и благодарността) да изплатят, като подкрепят Галеви – за морална отплата.

Подпомагането е предимно ориентирано към хора с нисък социален статус – бедни, необразовани, безработни, пенсионери, болни. „Добри са. Не са ни оставили”, казва една жена на въпроса ми какво мисли за Галеви, „идват в махалата с кашони, с пари. Не можем да се оплачем”. „Редовно ми помагат, без тях съм за никъде”, казва пенсионерка, видимо в недобро здраве. Ангажираността, както и това, че не става въпрос за еднократен жест, а за системно поведение, изграждат образ на загрижени и социалноотговорни бизнесмени.

Още повече, на обществеността са известни и няколко от случаите, в които те са подпомогнали безвъзмездно, с големи суми, спешно нуждаещи се от медицинска помощ граждани. В едно от интервютата жена, със сълзи на очи, ми каза: „Разбира се, че ще гласувам за тях, те ми спасиха детето... Това е най-малкото, което мога да направя”. Тя се намеси, дочула имената им в интервю, което правех с друг човек – за да ми разкаже колко добри хора са братята. Такива случаи илюстрират безкористни актове на милосърдие и се посочват дори и от хора, които не са привърженици на братята, като причина за високата им подкрепа – „много направиха... на много хора помогнаха”, казва една млада жена.

Трябва да се отбележи, че всичко, направено от Галеви в общината, дори повечето от направеното от цялата администрация, е представено именно като тяхна лична заслуга. В първата си част това е оправдано, тъй като те запазват неопределения си статут на граждани, занимаващи се с политика от добра воля. Свидетелство за това е разочарованието, което демонстрира една възрастна дама, иначе образована и интелигентна, от откритието, че построеният през последния мандат градски парк е финансиран с пари от общинския бюджет, а не с лични средства на братята. Като лична заслуга и благоволение, което впоследствие задължава и предполага признателност, са ми разказани и случаи, в които материалните стимули са обществени средства, например социални помощи, а услугите – влизат в институционалните задължения на общината. „Разбира се, че ще ги подкрепя, те ми дадоха рабо-

та...”, казва един мъж, който работи на общински паркинг, а освен него подобно нещо казват още един работник в парка и две чистачки.

Този мотив е най-сложно да бъде определен като излизащ извън политическото поле не само защото хората се идентифицират като „свои”, но и защото филантропията би могла да се разглежда като личностна характеристика или като общи, високо морални ценности. Това е обаче преди да си припомним биографичната траектория на Галеви, слуховете, които се носят за тях, както и факта, че те са съдени за престъпна група и рекет. Става ясно, че нещо извън морала е надделяло при избора (несъзнателен) в кое от двете техни лица да повярват хората, на които те са помогнали. И това нещо е именно дългът.

Зависимост и страх

Преди да направя изследването на терен смятах, че зависимостта и страхът не може да са причина, която да повлияе на изборните резултати. Защото си представях нещата съвсем буквално и опростено: моят страх, например, определя бюлетината, която аз ще пусна и дали ще се разпиша или не в събираните подписки. Тук веднага се виждат най-малко три несъответствия: първо, ако аз се страхувам от някого, защо да гласувам за него в тъмната стаичка, дори и да съм била принудена да подпиша подписката; второ, колко човека може да сплашиш за няколко дни – със сигурност не 11 хиляди през 2008 г. (подписите са събрани за ден и половина) или 14 хиляди през 2009 (тези са събрани за три дни); трето, малко по-генерално, страхът не е социално активизираща сила, напротив – страхът парализира, вцепенява и пречупва.

Важно е да кажа, че всеки ден и гражданите, и агентите в политическото поле правят избори – с това дали ще протестират или не, дали ще приемат определено решение или ще го оспорят. Страхът може и да не се отразява пряко на начина, по който се гласува, но той се отразява на тезите, които излизат в публичното пространство. Отразява се на начина, по който се структурират обществените проблеми, както и на дневния ред – политически, медиен, всякакъв. Страхът дефинира границите на приемливите мнения и действия, доколкото са споделяни и споделими, определя (наред с морала) социално желателните позиции. Важно е да се подчертае, че това ограничаване става не само спрямо публиката (то дори е последващо), но спрямо агентите в самото политическо поле, което е по-важно. Те на свой ред изменят правилата на полето, лишавайки го от това, което го би трябвало да го дефинира – обществения характер. Политическите решения се взимат без обществен дебат, без оглед на предписаните процедури, дори в някои случаи еднолично, но с пълна подкрепа. Неспазването на нормите се превръща в норма, а своеволията – в легитимни политически решения. В тази обстановка зависимостта и заплахата, реална или въобразена, е дублирана от санкцията на групата, което именно превръща силата във власт (по Хана Арент) .

Изследването на терен проведох след решението на Софийския апелативен съд, което признава Пламен Галев и Ангел Христов за виновни по обвиненията срещу тях. Въпреки това получих висок процент откази след съобщаване на темата⁷ – 15 от общо 27⁸ отказа, което директно показва нежелание да се говори публично по такива въпроси. Също показателно е, че при отказите преди да знаят какво ще пи-

там хората изтъкваха конкретни причини и демонстрираха съжаление, че не могат да ми помогнат, докато в останалите случаи отказите бяха директни и резки.

Красноречив отговор на въпроса ми защо не желае да бъде интервюиран, ми даде един таксиметров шофьор: „Ето, виждаш ли (при споменаването от мен конкретно на Галеви), ти ще ме караш да казвам неща, които по-добре да не говоря. Ще искаш и да ме запишеш, и да ме цитираш. Не, не.”⁹ Друг подобен случай беше отказът на петте журналистки от вестник „Вяра”. Това е местен вестник, който традиционно подкрепя братя Галеви и публикува материали, които ги обрисуват в положителна светлина. Тук влияние оказа както фактът, че бяха всички заедно и им беше по-лесно да ми откажат единодушно, така и това, че ги потърсих в редакцията. Важно е да отбележа, че отказите от хора, които са лесни за идентификация впоследствие, бяха ако не повече, то значително по-груби.

Третият случай, който илюстрира страха като реакция, е една от най-ярките картини, които са останали в мен от изследването¹⁰. Жена, интелигентна, с висше образование, на средна възраст, която намерих в офиса ѝ, се разтрепери и изпадна в истерия, когато забележа диктофона ми в края на интервюто. Каза ми, че ако някой чуе гласа ѝ, „тя отива на кино”, „трябва да напуска”, че има деца и трябва да работи, за да се грижи за тях. Благодарих ми, когато изтрих записа. Още по-потресаващо в случая е, че тя не беше казала нищо конкретно или навреждащо за някого. Каза само, че нещата в града се развиват зле и че тези, които подкрепят Галеви, са „тъпи и неинформирани”; тя дори не каза, че мнението ѝ за братята е отрицателно, а каза предпазливо „не мисля положително”.

Последният детайл, нежеланието да се отговори негативно в прав текст, се среща сравнително често, затова заслужава допълнително внимание. Резултатите от контент-анализа на изказванията в дискусии и форуми в интернет (което правя от 2008) показват, че хората, живеещи в Дупница, имат ясно изразена позиция спрямо Галеви – или ги харесват, или не ги харесват. Това е напълно очаквано предвид близостта и засегнатостта им, затова аз предполагах, че и при интервютата мненията ще са ясно дефинируеми. Неопределеното отношение: например, „не е положително, но не е и отрицателно”, „аз лично нищо лошо не съм видяла”, би могло да означава липса на интерес или отдалеченост от проблема, дори привиждане на несъществуващ проблем от страна на изследователя.¹¹ При по-задълбочено вглеждане и сравнение с отговори на други въпроси се вижда, че подобна неопределеност има само при интервюираните, които не са доволни от развитието на града и няма да подкрепят Галеви или техен кандидат на изборите (Местни избори ‘2011).

Страхът се споменава в повече от една трета от интервютата (гр. 7) – като в почти всички интервюираните говорят за другите. Отново за другите – страх се съдържа в 14 отговора на въпроса защо хората подкрепят Галеви. Но тук въпросът е проективен и се чете: „Какво би Ви накарало да подкрепите Галеви?” (разбираемо е защо е зададен по този начин – заради социалната желателност и егото на интервюираните), т.е. тези хора биха променили поведението си и демонстрираната позиция поради тази причина¹². Тук трябва да отбележа няколко детайла: когато разказват истории, в които са били по някакъв начин потърпевши от навлизане в пространството им и потъпкване на правата им (не от самите Галеви, а от техни приближени), гражданите използват евфемизми или описват действията си – „не смеех”, „никой не се обаждат”, „избягах” – отново без да назовават собствения си страх буквално. Единственият, който го направи, е Първан Дангов – бившият кмет на Дупница, отк-

рит опонент на Атанас Янев и братя Галеви. Той може да си го позволи, защото е в друга позиция – на политик, а не на гражданин – т.е. всички знаят, че е действал, опасенията му не са безпочвени и всички знаят, че е преодолял страха си (в неговата позиция това дори му носи дивиденди и би могло да се разглежда като „стратегия по снизхождане” (по Пиер Бурдийо).

Трябва да спомена, че в общественото пространство за страха и неговото преодоляване се говори открито и при това не само от едната страна. Интересна илюстрация на последното е, че протестът срещу Галеви през 2006 г. е под надслов „Не на страха”, но пък подписката в подкрепа на Галеви през 2008 г. е озаглавена „Дупница не се страхува и подкрепя Пламен Галев. Той прави много за града” (подкрепена от 11 хил. граждани и 30 от 33 общински съветника).

Последният щрих, които искам да добавя тук, е единият от двата случая, когато за страх говорят привърженици на Галеви¹³. Според интервюирания братята не заслужават присъдата си, но не защото не са извършили това, в което са обвинени, напротив, той го признава, а защото са го правили, за да помагат на другите – „разчиствали са чужди сметки, на хора като мен, които сами не могат да се защитят”, казва той. Това преобръщане е изключително важно не само защото експлицира свързаността на страха и благодарността, но и защото показва, ако ми позволите метафората, как двете лица на Янус могат да гледат в една посока.

Вместо заключение

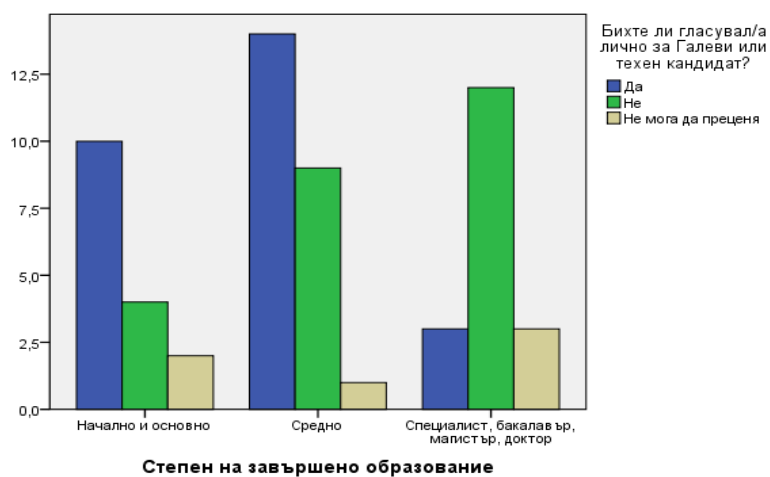
В повечето практически ситуации да се определи мотивацията, стояща зад определено действие, е трудно по няколко причини: 1) мотивацията е сложен и многоаспектен процес, при който никога един мотив не действа сам или самостоятелно; 2) обективно в трите мотива има множество общи елементи и затова трябва да разчитаме именно на субективния момент и личната гледна точка на респондента; 3) дори и да успеем да ограничим социалната желателност, не е ясно дали сме стигнали до истинския мотив – напълно е възможно респондентът да не си дава сметка за него.

Цитираните дотук мнения и случаи обаче позволяват да се отграничат и дефинират трите изведени от мен външни на политическото поле фактори, които влияят върху избор за политическа подкрепа – печалба, страх и благодарност. Тези мотиви определят не само единичния акт на гласуване, но и цялостното отношение към претендентите и техните политически и други действия, превръщайки го в крайна сметка в отношение към самия себе си, в част от Аз-образа и собствената идентификация. Затова и не са изненадващи различните дефиниции, които опоненти и привърженици дават на едни и същи действия – защото това са действия, които са ги превърнали в опоненти и привърженици.

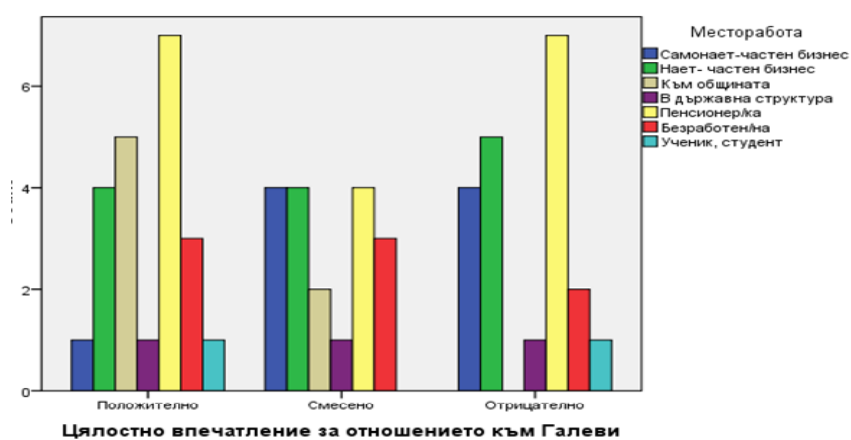
Действие	Опоненти	Привърженици
Пари срещу вот	Печалба	----
Стоки срещу вот	Печалба	Благодарност
Даване голяма сума пари при нужда	Благодарност	Благодарност
Даване на пари редовно или осигуряване на работа	Зависимост/страх	Благодарност
Създаване на проблеми (потенциално или не)	Зависимост/страх	Благодарност

Приложение

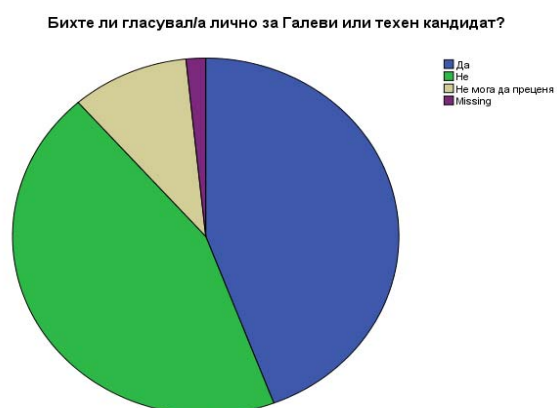
Гр. 1 – Разпределение по образование и намерение за подкрепа на Галеви или техен кандидат

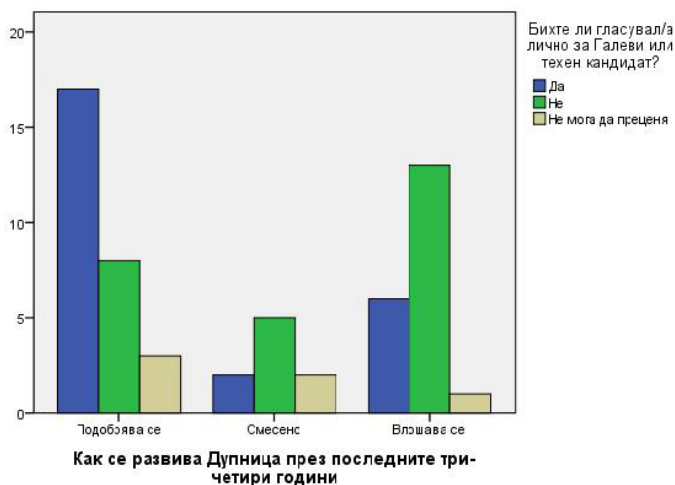
Гр. 2 – Разпределение по месторабота и отношение към Галеви

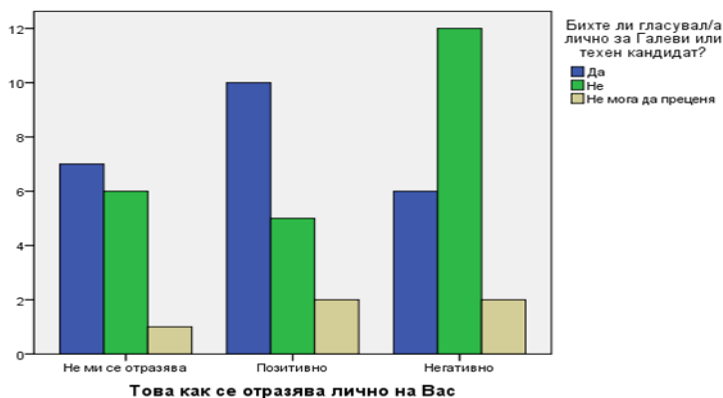
Гр. 3 – Намерение за подкрепа на Галеви или техен кандидат

Гр. 4а – Разпределение по отношение към промените в града и намерение за подкрепа на Галеви или техен кандидат

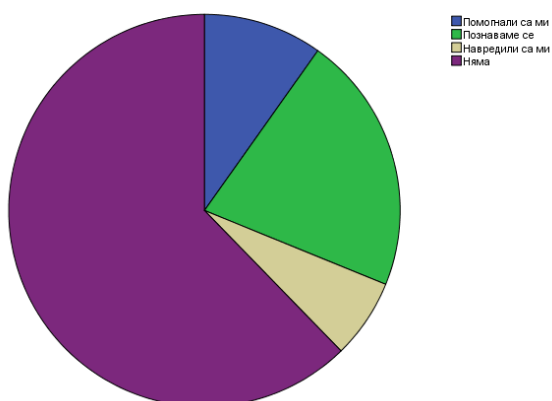

Гр. 4б- Разпределение по влияние на промените в града върху живота на интервюираните и намерение за подкрепа на Галеви или техен кандидат

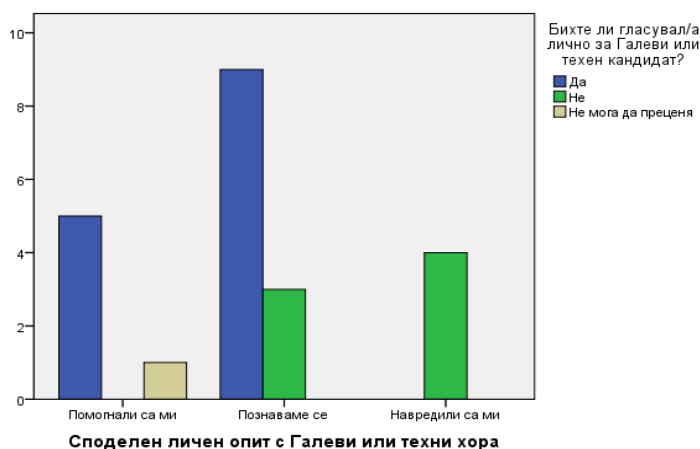

Гр. 5 – Споделен личен опит с братя Галеви

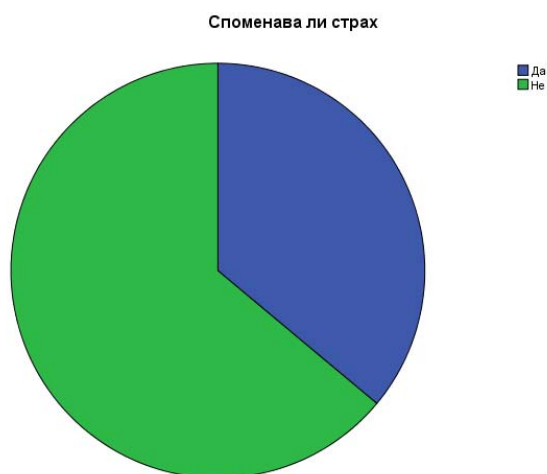
Споделен личен опит с Галеви или техни хора

Гр. 6 – Разпределение по споделен личен опит с братя Галеви и намерение за подкрепа на тях или техен кандидат

Гр.7 – Споменава ли респондентът страх?

Бележки:

- ¹ Изследването не е представително, затова екстраполирането на резултатите върху генералната съвкупност не би било обосновано.
- ² Разбира се, той е бил обусловен от биографичната траектория и хабитуса.
- ³ Благодаря на проф. Михаил Мирчев за сполучливото обяснение.
- ⁴ Тук е важно да отбележа, че в конкретния случай, на „братя Галеви“, те не се дефинират докрай като актьори от едно или друго поле, което им дава възможност да прескачат непрекъснато, извличайки максимална изгода и минимизирайки щетите.
- ⁵ Това беше млада жена от цигански произход, повела за ръка четири-пет невръстни деца, с глада на които тя обясни това свое хипотетично съгласие.
- ⁶ Като илюстрация – според данните на Алфа Рисърч от октомври 2011 г. 13% от изследваните биха продали гласа си.
- ⁷ Въпреки че обикновено казвах пределно общо нещо от сорта на: „Правя домашна работа за местната власт и политиците в Дупница“ или „Дупница и политиците“.
- ⁸ Тук влизат и хората от друг град, които съм спряла за интервю.

⁹ Доста иронично е, че пак трябва да го цитирам.

¹⁰ И до днес не мога да преценя дали тази прекалено бурна реакция има реално основание.

¹¹ Бурдийо, П. 1991. Общественото мнение не съществува. - сп. Критика и хуманизъм, 1991/2.

¹² Почти всички от интервюираните, които говорят за страх, са опоненти на братята – именно затова те го виждат и го назовават.

¹³ Другият е споменатата вече жена със спасено дете: тя изразяваше видимо доволство от факта, че Първан Дангов ходи с охрана и смяташе, че той напълно заслужава това заради лъжливите си критики.